

Veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítmények

Veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítmény: olyan, a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem területén lévő – föld alatti vagy föld feletti – technológiai vagy termelés-szervezési okokból elkülönülő műszaki egység, ahol egy vagy több berendezésben (technológiai rendszerben) veszélyes anyagok előállítás, felhasználás, szállítása vagy tárolása történik, magában foglal minden olyan felszerelést, szerkezetet, csővezeték, gépi berendezést, eszközt, iparvágányt, kikötőt, a létesítményt szolgáló rakpartot, kikötőgátat, raktárt vagy hasonló – úszó vagy egyéb – felépítményt, amely a létesítmény működéséhez szükséges.

[2011. évi CXXVIII. tv. 3. § 27.]

Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: egy adott üzemeltető irányítása alatt álló azon terület egésze, ahol egy vagy több veszélyes anyagokkal foglalkozó létesítményben – ideértve a közös vagy kapcsolódó infrastruktúrát is – veszélyes anyagok vannak jelen a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott küszöbértéket elérő mennyiségben, és ennek alapján alsó vagy felső küszöbértékűnek minősül.

[2011. évi CXXVIII. tv. 3. § 28.]

Alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol az 1. melléklet alapján meghatározható alsó küszöbértéket elérő vagy meghaladó, de a felső küszöbértéket el nem érő mennyiségben veszélyes anyagok vannak jelen. [219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet. 1. § 1.]

Felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem: ahol a jelen lévő veszélyes anyagok mennyisége az 1. melléklet alapján meghatározható felső küszöbértéket eléri vagy meghaladja. [219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet. 1. § 2.]

Küszöbérték alatti üzem: egy adott üzemeltető irányítása alatt álló azon terület, ahol e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerinti alsó küszöbérték negyedét elérő vagy meghaladó, de az alsó küszöbértéket el nem érő mennyiségben veszélyes anyag van jelen, valamint a külön jogszabályban meghatározott, kiemelten kezelendő létesítmények.

[2011. évi CXXVIII. tv. 3. § 14.]

Kiemelten kezelendő létesítmények:

a) a veszélyes anyagok, veszélyes hulladékok üzemen kívüli csővezetéken történő szállításának létesítményei, beleértve a szállító vezetéseket, szivattyú-, kompresszor- és elosztó állomásokat; kivéve a lakossági gázellátás elosztó vezetéseit és azok létesítményeit, valamint a szénhidrogén-bányászat gyűjtővezetéseit 400 mm névleges átmérő alatt;

b) az 1. melléklet 2. táblázatában szereplő veszélyes tulajdonságok valamelyikével rendelkező veszélyes hulladékok égetéssel történő ártalmatlanítással foglalkozó létesítmények, amennyiben nem tartoznak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek körébe;

c) azon üzemek, amelyek területén klór vagy ammónia legalább 1000 kg mennyiségben van jelen, amennyiben nem tartoznak a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek körébe. [219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet. 1. § 3.]

Üzemeltetői feladatok

A felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemnek **biztonsági jelentést** kell készítenie **a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X.20.) Korm. rendelet 3. mellékletében** meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelően. Az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem üzemeltetője a 4. mellékletben meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelő **biztonsági elemzést** készít, és az abban foglaltak szerint köteles működni. A biztonsági jelentésben vagy a biztonsági elemzésben az üzemeltető bemutatja a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset megelőzésével és annak hatásai elleni védekezéssel kapcsolatban kialakított fő célkitűzéseit, valamint azt az üzemi szervezeti és eszközrendszert, amely biztosítja az egészség és a környezet magas fokú védelmét. Tartalmi és formai követelményeit a rendelet 8. melléklete írja le.

A küszöbérték alatti üzem üzemeltetője – ha számára a hatóság előírja – a biztonságos üzemeltetés bizonyítása érdekében a veszélyek azonosítására, a feltárt veszélyek megelőzésére és elhárítására az 5. mellékletben meghatározott tartalmi és formai követelményeknek megfelelő **súlyos káresemény elhárítási tervet** készít, melynek védendő adatokat nem tartalmazó változatát is benyújtja a veszélyes tevékenység végzéséhez, folytatásához szükséges katasztrófavédelmi engedély iránti kérelme mellékleteként a hatóság részére.

Önkormányzati

feladatok

A hatóság a biztonsági jelentés vagy biztonsági elemzés megküldésével értesíti a veszélyeztetett települések polgármestereit a veszélyeztetett fővárosi kerületek polgármestereit, valamint a fővárosban a főpolgármestert az új veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem építésével, vagy a már működő, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem jelentős változtatásával kapcsolatos engedélyezési eljárás megindításáról.

A veszélyes anyaggal foglalkozó üzem telephelye szerint illetékes polgármesternek az üzemeltetővel és a hatósággal együttműködve a 219/2011. (X.20.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint biztosítani kell, hogy a lakosság véleményét nyilváníthasson a fenti engedélyezési eljárásokra vonatkozó katasztrófavédelmi engedély kiadása előtt.

Társhatósági ellenőrzések koordinálása

A hatóság a területi szervei közreműködésével a rendelkezésére álló információk alapján a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező **társhatóságokat bevonja** azon védelmi tervek elkészítésébe és begyakoroltatásába, amelyek célja a lakosságot, környezetet és az anyagi javakat érintő veszélyeztető hatások megelőzése és mérséklése. A hatóság a rendelet hatálya alá tartozó üzemek vonatkozásában a társhatóságok részére javaslatot tehet hatósági ellenőrzés lefolytatása céljából, és több hatóság bevonásával közös, összehangolt ellenőrzés szervezésére jogosult. Közös ellenőrzések lefolytatására a társhatóságok is tehetnek javaslatot.

Katasztrófavédelmi Bírság

A katasztrófavédelmi bírság kiszabására a Kat. tv. IV. fejezet szerinti hatóság jogosult. A bírság kiszabható a Kat. tv. IV. fejezet hatálya alá tartozókkal szemben. (Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, létesítmény, küszöbérték alatti üzem üzemeltetőjével szemben.)

A bírság kiszabásának törvényi esetkörei:

- katasztrófavédelmi engedély nélkül végzett engedélyköteles tevékenység végzése esetén,
- a IV. fejezetben és a végrehajtási rendeletekben, vagy az azok alapján meghozott hatósági döntésben foglalt előírások elmulasztása esetén,
- a veszélyes tevékenységgel kapcsolatos súlyos balesettel, vagy üzemzavarral összefüggésben megelőző, elhárító és helyreállító intézkedésekre vonatkozó kötelezettség be nem tartása esetén.

A bírság kiszabásának nevesített esetei a 208/2011. (X.12.) Korm. rendelet 2. mellékletben megtalálhatók.

A bírság összege 300 ezer Ft - 3 millió Ft között állapítható meg, mely összeg a központi költségvetés központosított bevételét képezi. (Több szabálytalanság esetén a maximum fizetendő összeg: 5 millió Ft.)

Igazgatási szolgáltatási díj

Nevesített esetei az 51/2011. (XII.21.) BM rendelet 1. mellékletében megtalálhatók. Igazgatóságunk számlaszámát a 2 melléklet tartalmazza.

A 2012/18/EU Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv, azaz a SEVESO III.

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése, a védelmi szint további megerősítése érdekében 2012. július 4-én kihirdetésre került **a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek veszélyének kezeléséről, valamint a 96/82/EK tanácsi irányelv módosításáról és későbbi hatályon kívül helyezéséről szóló 2012/18/EU Európai Parlamenti és Tanácsi Irányelv** (a továbbiakban: SEVESO III. Irányelv). A SEVESO III. Irányelvben rögzített változásokat a hazai szabályozás is követi, melynek megfelelően **az egyes törvényeknek a katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának növelésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXCV. törvény és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet módosításáról, valamint az egységes kormányzati ügyiratkezelő rendszerrel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 34/2015. (II. 27.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: Módosító rendelet) rendelkezéseivel maradéktalanul átülteti az Unió által módosított elemeket. A módosító rendelkezések egységesen – a SEVESO III. Irányelvnek megfelelően - 2015. június 1-én léptek hatályba, mely az alábbi új elemeket tartalmazza.

Változások az üzemazonosításban:

A SEVESO III. Irányelv megalkotását és új alapokra helyezését elsősorban a veszélyes anyagok besorolásának megváltozása, vagyis **az anyagok és keverékek osztályozásáról, címkézéséről és csomagolásáról szóló Európai Parlamenti és Tanácsi 1272/2008/EK Rendelet** (CLP) történő igazítása indokolta, melynek eredményeként a SEVESO III. Irányelv és ezáltal **a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek**

elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) üzemazonosításról szóló 1. melléklete is megváltozott, azonban az üzemazonosítás módszertana megmaradt. A módosítás következtében a veszélyességi osztályok megváltoztak, új különálló osztályok (egészségi, fizikai, környezeti és egyéb kategóriák) kerültek meghatározásra, melynek kapcsán az R kockázatot jelölő mondatok H figyelmeztető mondatokra változtak. Fontos változás a nevesített kőolajtermékek körének bővítése, amelyben a nehéz fűtőolajok, továbbá az alternatív üzemanyagok is helyet kaptak, valamint az előző kettőn túl 14 új veszélyes anyag is bekerült a nevesített veszélyes anyagok közé (R. 1 melléklet).

A veszélyes anyagok jelen lévő mennyiségének meghatározásakor a tárolóedények technológiai berendezések tároló kapacitása a mértékadó, mindaddig, amíg az üzemeltető hitelt érdemlő módon nem bizonyítja, hogy az valamilyen korlátozást eredményező műszaki megoldással csökkentésre került. Új elem, hogy a veszélyes anyagok jelen lévő mennyiségének meghatározásakor figyelembe vehető a veszélyes anyagok üzemeltető által dokumentált módon működtetett, naplózott, visszakereshető, elektronikus nyilvántartása is (R. 1 melléklet 22.).

Üzemazonosítással összefüggő további módosítás, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végző küszöbérték alatti üzemek esetében a tartályban, vagy palackban tárolt Rendelet 1. melléklet 2. táblázat 18. sora szerinti veszélyes anyag (pl: cseppfolyósított propán-bután gáz) nem kell a veszélyes tevékenység azonosításánál az összegzési szabály alkalmazása során figyelembe venni (R. 1 melléklet 25.). Az Európai Unió tagállami gyakorlata alapján a tárolás fogalmában szerepel a szállító konténerek közúti, vasúti és belvízi kombinált fuvarozásra történő átrakási tevékenység kivétele (R. 1. § 4.).

Biztonsági dokumentációk tartalmi elemeinek módosítása:

A jogszabályváltozás során a biztonsági jelentés, a biztonsági elemzés és a belső védelmi terv tartalmi elemeit is módosítani kellett a SEVESO III. Irányelv előírásainak megfelelően a hazai jogalkalmazás tapasztalatainak figyelembe vétele mellett. Az uniós elvárásoknak megfelelően a Módosító rendelet biztosítja, hogy az üzemeltető a biztonsági dokumentáció egyes tartalmi elemeit egyéb vonatkozó uniós és hazai szabályozásnak megfelelő dokumentum felhasználásával is bemutatthassa (R. 3 melléklet 1.11.).

A biztonsági jelentésben be kell mutatni a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben korábban, 2002. január 1-ét követően bekövetkezett, veszélyes anyagokkal kapcsolatos üzemzavarokat és súlyos baleseteket, a tett intézkedéseket, valamint elemezni kell az azokból levonható tanulságokat a hasonló események megelőzése érdekében (R. 3. melléklet 1.6.5.). A biztonsági dokumentációkban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a dominóhatás elemzés során figyelembe vett elemek és azok hatásainak és kockázatainak bemutatására (R. 3 melléklet 1.2.5., 1.6.2.).

A SEVESO III. Irányelv egyik legnagyobb változása a biztonsági irányítási rendszerrel (BIR) szemben támasztott követelmények részletesebb kidolgozásában fedezhető fel. Az üzemeltetőnek a BIR kialakítása során a folyamatos tökéletesítés szükségessége és a tudatosság növelése céljából tett intézkedésekkel együtt figyelembe kell vennie a vonatkozó legjobb gyakorlatokkal kapcsolatban rendelkezésre álló információkat. A technológiai veszélyhelyzetek jelzésére és kezelésére is külön figyelmet kell fordítani, valamint az alvállalkozói rendszerben végzett tevékenységekre is szükséges kitérnie. Ki kell dolgoznia a technológiai berendezések állapotának nyomon követésére és ellenőrzésére szolgáló stratégiát és módszertant, gondoskodnia kell a megfelelő utókövetési intézkedések és az esetlegesen szükséges javító intézkedések megtételéről, meg kell határoznia a biztonsági teljesítmény-értékelési eljárások során alkalmazott teljesítménymutatókat (R. 3. melléklet 1.8.).

Másik nagy változás, hogy megjelentek a környezetterheléssel járó súlyos balesetből származó veszélyeztetés elfogadási kritériumai, melynek való megfelelés érdekében a Módosító rendeletben rögzítettek alapján a biztonsági dokumentációban bizonyítani kell az üzemeltetőnek a szükséges technológiai szabályzók, az anyagi-technikai és személyi feltételek meglétét, valamint az üzemi kárelhárító szervezet felkészültségét (R. 7. melléklet 1.7.).

Az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek üzemeltetőinek a felső küszöbértékű üzemek biztonsági jelentéséhez hasonlóan a biztonsági elemzésnek, a lakossági tájékoztató kiadvány elkészítéséhez szükséges kivonatát el kell készíteniük (R. 8. § (5)).

A hatóságnak biztosítani kell, hogy az üzemeltető által készített biztonsági jelentés/elemzés kivonata a nyilvánosság számára a hatóság honlapján folyamatosan elérhető legyen, valamint annak és a biztonsági jelentés, biztonsági elemzés védendő adatokat nem tartalmazó változatának a polgármesternél dokumentált formában megtekinthetőeknek kell lenniük (R. 45. §, 21. § (7), 22. § (2)).

Biztonsági dokumentációk felülvizsgálata:

A már megszokottakon túl az üzemeltetőknek a biztonsági dokumentációkat soron kívül felül kell vizsgálni veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset bekövetkezését követően (R. 11. § (2) d)). A belső védelmi terv felülvizsgálatát legalább háromévenként, továbbá a biztonsági jelentés vagy a biztonsági elemzés soros és soron kívüli felülvizsgálata esetén kell elvégezni (R. 20. § (2)), mely eljárásban a hatóságnak 30 napos ügyintézési határidő áll a rendelkezésére (R. 20. § (4), (5)).

Településrendezési tervezéssel kapcsolatos módosítások:

A hatóság a biztonsági elemzés, biztonsági jelentés alapján, annak feltételek nélküli elfogadását követően külön döntésben jelöli ki a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem körüli veszélyességi övezet határait (R. 28. § (1)). Az övezet határait a polgármester köteles figyelembe venni a kijelölt területen történő esetleges fejlesztések során, függetlenül attól, hogy az a településszerkezeti tervben már feltüntetésre került-e (R. 28. § (3)).

A veszélyességi övezetben történő fejlesztésekről a fejlesztés engedélyezése előtt a polgármesternek minden esetben kezdeményeznie kell az illetékes népegészségügyi hatóság, környezetvédelmi hatóság, természetvédelmi hatóság, bányahatóság, vízvédelmi hatóság, vízügyi hatóság, továbbá a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem és a fejlesztéssel érintett települési önkormányzat képviselőiből álló bizottság létrehozását (R. 29. § (1)).

Megszűnt tehát a katasztrófavédelmi hatóság által adható állásfoglalás lehetősége. A polgármesternek biztosítani kell továbbá, hogy a fejlesztéssel kapcsolatos döntés meghozatalakor a bizottsági állásfoglalást és az érintett nyilvánosság észrevételeit a tervezett fejlesztés kialakításakor kellő mértékben figyelembe vegyék (R. 29. § (5)).

A hatósági ellenőrzések rendszere:

Változásként jelenik meg a SEVESO III. Irányelv szabályozásának megfelelően, hogy a hatóság az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket legalább háromévente egyszer időszakos hatósági

ellenőrzés keretében ellenőrzi, amely lehetőséget biztosít továbbra is az eddigi kétéves ellenőrzési gyakorlat fenntartására (R. 14. § (1)). A hatósági ellenőrzés során feltárt súlyos hiányosság esetén hat hónapon belül a hatóság utólagos ellenőrzést is köteles tartani (R. 14. § (5)). Továbbá a hatóság a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, üzemzavar körülményeinek kivizsgálása érdekében a tudomásszerzést követően haladéktalanul, de legfeljebb 3 napon belül hatósági ellenőrzést köteles lefolytatni (R. 14. § (3)).

A BM OKF a hatósági ellenőrzésekre vonatkozóan éves ellenőrzési tervet készít. A tervben szerepelteti annak területi hatályát, a releváns biztonsági kérdések általános értékelését, a hatósági ellenőrzés hatálya alá vont veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek és a dominóhatásban érintettek körét, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és üzemzavarok kivizsgálása érdekében lefolytatott, a társhatóságokkal közösen végzett, valamint az időszakos hatósági ellenőrzések elveit és módszereit (R. 16/A. §).

Egyéb változások:

Új kötelezettség, hogy a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek üzemeltetőinek 8 napon belül be kell jelenteniük a veszélyes ipari védelmi ügyintéző alkalmazását vagy megbízását. (R. 7. melléklet 6.5.)

A jogszabályváltozás lehetőséget biztosít a küszöbérték alatti, veszélyes anyagok csővezetéken történő szállításának létesítményeinek üzemeltetője részére, hogy évente folytasson le olyan egységes, összevont gyakorlatot, ahol az általa üzemeltetett létesítmények biztonsági dokumentációiban megjelölt szervezetek egészét gyakoroltassa. Ezáltal optimalizálásra került a gyakorlatok végrehajtásának rendje, így az egy üzemeltető irányítása alatt álló több üzem esetében elegendő évente egy gyakorlat lebonyolítása, amennyiben a gyakorlatba minden a védekezésben érintett szervezet bevonásra kerül (R. 40. § (1a)).

A korábbi felmentési szabályok által biztosított lehetőségeket az Unió illetékes szerve eltörölte és a veszélyes anyagok SEVESO III. Irányelv hatálya alól történő kivételét magához kötve meghatározta az új „felmentés” rendszerét (R. 31/A. §, 32. § (5), 13. melléklet).

Üzemeltetői és hatósági feladatok (R. 47. §):

1. Azon üzemek üzemeltetőinek, melyek 2015. június 1-ét követően kerülnek a szabályozás hatálya alá, 2015. szeptember 1-ig üzemazonosítási eljárást kell lefolytatniuk.
2. A már működő, besorolását nem megváltoztató küszöbérték alatti üzem üzemeltetője a súlyos káresemény elhárítási tervet a következő soron kívüli, vagy a 3 évente esedékes soros felülvizsgálata során módosítja.
3. A hatóság a besorolásukat megváltoztató üzemek által 2015. szeptember 1-ig benyújtott soron kívüli felülvizsgálatról szóló jegyzőkönyveket elbírálja és az üzemeltetőket - alsó és felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek esetében 2016. június 1-ig, a küszöbérték alatti üzemek esetében 2015. december 31-ig történő - biztonsági dokumentáció készítésére kötelezi.
4. 2015. szeptember 1-jét követően a hatóság a besorolásukat nem változtató veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket a biztonsági dokumentáció 2016. június 1-ig történő átdolgozására kötelezési, majd az átdolgozott dokumentációkat elbírálja.
5. A biztonsági elemzés és biztonsági jelentés elbírálásával párhuzamosan a hatóság köteles a nyilvánosságot biztosítani, és szükség szerint a veszélyességi övezetet kijelölni.

-
-
-
-
-
6. Az átdolgozott biztonsági dokumentációkban foglaltaknak megfelelően a hatóság helyi szerve a külső védelmi terveket és a lakossági tájékoztató kiadványokat felülvizsgálja és szükség szerinti módosítja.